

הארת השבת

אמרים פנינים וסיפורים על פרשת השבוע

פרשת מטות מסעי

תשפ"א

גליון 67

א לעכטיגער שבת

מאת הרב יהודה צבי שפירא רב המוסדות

איש קדש

פניני הפרשה

"זה הדבר אשר צוה ה' (ב. ל.)"

'הדבר' מלשון: **'דיבור'** שבכוח הדיבור עושים ציווי ה', וכלל המצוות כלולים בו, וכדבריהם (מנחות ק"א): **'כל העוסק בתורת תשעה כאלו הקריב חטאת'**. ובליק"מ (כ"ב ט): שבכל מצוה ישנם **דיבורים סביבות המצוה**, מלבד ציווי המצוה, כגון: **וידבר ה' אל משה'**, ושאר דיבורי התורה שסביבות המצוה. וזהו: זה **'הדבר'** מלשון **'דיבור'**, בו כלול **'אשר צוה ה''**. או ייאמר: **'הדבר'** לשון **'דבר'** ע"ד מאמרם (סנהדרין ח): **'דבר אחד לדור'** מלשון הנהגה ומלכות, שהחכמים גדולי ישראל הם אלו שמפרים את הנדר, המרומוז בפסוק זה ריש פרשת נדרים.

"ככל היוצא מפיו יעשה" (ג. ל.)

'ככל' גימ' **'שבעים'**, ע"ד הכתוב (תהלים צ): **'ימי שנותנו בהם שבעים שנה'**, מספר הרומז על ימי חיי האדם, וכל עמלו של האדם הוא הדיבור ע"ד הכתוב (קהלת ז): **'כל עמל אדם לפהו'**, ובפס"ר: **'אין בין המתים לחיים אלא דיבור בלבד'**. וכן (משלי יח): **'מות וחיים ביד לשון'**. ובספר החינוך (תר"ז): **'סגולת האדם לגודל שבו הוא הדיבור, שהוא יתר בו על כל הנבראים'**, וכן באריכות בספה"ק.

וזהו: **'ככל'** ימי שני חיי האדם, **'היוצא מפיו יעשה'** שהדיבור זה **עצם עשייתו ומחווה**.

"ככל היוצא מפיו יעשה" (ג. ל.)

במאמרם (ברכות ט"ט): **'לעולם אל יפתח אדם פיו לשטן'**. וכן שם: **'א"ר יוחנן מניין שברית כרותה לשפתים, עיי"ש'**. ועיווין ברבינו בחיי (בהקדמה לפ' ויגש): **'דבר ידוע כי הדיבור יש לו כוח גדול, הן לטוב והן להיפוכו'**, וכן הוא בעוד דברי רבותינו ובוזרה הק' מגודל כוח הדיבור.

וזהו: **'ככל היוצא מפיו'** – שהדיבור שיוצא מפה האדם, **'יעשה'** – יש בידו כוח ש **עשה - לפעול לטוב ולמוטב**.

כן אפ"ל: **'ע"פ המובא בליק"מ (ל"ד) שהדיבור הוא כלי השפע להמשיך השפעתו ית', וזהו: 'ככל היוצא מפיו' – לפי הדיבור, כן: 'יעשה' - כך נמשך העשייה - השפע שבדבר**.

"ואם הפר יפר אותם אשה ביום שמעו... לא יקום... וה' יסלח לה" (ג. ל.)

כבר מובא על מצוות **'ידו'** שיש להתוודות על חטאיו באותו היום: **דייקא, וכמובא בשם החפץ חיים**, על הא דמובא שבכל לילה נכתבים מעשי האדם בשמים, וכשהאדם עושה תשובה הם נמחקים, אך האדם שמתוודה לפני שינתו על חטאיו – הם כלל לא נכתבים, והוא ע"ד המובא בפרקי אבות: **במעלת בניו חדה ולא מחוק**, והיה רבי לוי יצחק בנדר מאריך בענין זה **מדייר הזוהר** על הווידי באותו היום שמוריד את החרון אף, שהקב"ה כביכול אומר למקטרג שהוא כבר שמע אותו מהאדם בעצמו. וזהו שאנו רואים בפסוקים אלו את הדיוק: **'ביום שמעו'** של אישה או אביה, הרומז על הקב"ה כביכול, וכמובא. ואז: **'אשה הפרם וה' יסלח לה'** – סליחה לכנסת ישראל, **כי זה ביום שמעו**.

"אלה החקים אשר צוה ה' את משה בין איש לאשתו בין אב לבתו. בנעוריה בית אביה" (ל. ז')

עיקר הקירוב וזמן עבודת האדם הוא ב'ימי הנעורים' וכמובא ע"כ מגודל המעלה של **גירסא דינקותא**, ועוד. ובספר המידות (תשובה ע"ג): **'העבודת שאדם עובד את ה' בימיו בחרותו, כל יום ערכו יקר משנים רבות של עבודה לעת נענותו'**. וכן הוא בתשובה כמובא על תשובת המשקל שהעיקר זה בימי נעוריו. וזהו: **'החקים אשר צוה ה' את משה בין איש לאשתו'** – הקשר של הקב"ה עם ישראל – **'בנעוריה'** שאז עיקר זמן העבודה. אך

כי יש להתגבר ולהשתדל לעשות את המצוות בחמימות והתלהבות הלב - שזה נמשך דווקא בכך - שמתגברים כנגדו חמימות של תאוות רעות ח"ו, והוא מתגבר כנגדם ומהפכם אל הקדשה, ועושה המצווה בשמחה והתלהבות גדולה. וזהו מה שכתוב: **'אהבת את ה' אלקיך בכל לבבך'**, ודרשו חכמינו: בשני יצריך, ביצר טוב וביצר הרע. כי יש להפוך את היצר הרע – את רתיחת הדמים אל הקדושה, אל האהבה דקדושה. שיבער הלב בשלהובין דרחימותא לה' יתברך. שהגבורות יתכללו בחסד ובאהבת ה', להכליל שמאל בימין, שה עיקר השלימות כידוע. וזה מה שכתוב: **'כי עזה כמות אהבה קשה כשאל קנאה רשפיה רשפי אש'**, שתהיה האהבה לה' יתברך בבחינת: רשפי אש, בהפיכת אש רתיחת הדמים של היצר הרע לקדושה...

חס לבי בקרבי - דיברתי בלשוני

ועוד במעלת פנימיות ההתלהבות דקדושה בליקוטי מוהר"ן (כ"ב) בעת שאלישע החיה את בן השונמית, כתוב בו (מלכים ב'): **'ויולך אחת הנה ואחת הנה'**, שהתלהבות דקדושה, והתנועות הקדושות יש בכוחם להחיות מתים.

והרי זה דבר הנראה במוחש, שבהתעוררות ובהתלהבות האדם הוא ח' תורתו, תפילתו וכל ועוד שם (ליק"מ רל"ט): **כל שורש הדיבור שאנו כה מרבים דרכו לעשות דברים שבקדושה שורשם הוא בחמימות ובהתלהבות: "כי הדיבור הוא מחמימות, כמו שכתוב (תהלים ל"ט): "חס לבי בקרבי בהגיגי תבער אש דברתי בלשוני"**, והוא שלהובא דנורא". וכבר מובא על כוחו של דיבורים חמים (ליק"מ ט"ט): שאפשר להפיג בחמימות יצר הרע בחמימות דיבורי לשון הקודש, ע"ד הכתוב: (תהלים ל"ט) **"חס לבי בקרבי בהגיגי תבער אש - דברתי בלשוני"**.

לעשות את עצמו כאילו...

נו, וישאל השואל, היאך מועינים לזאת החמימות, איך משיגים זאת ההתלהבות דקדושה? אך גם לזאת ניתנת העצה והפיתרון, וכך המה הדברים בשיחות ה"ן (ע"ז): **'לפעמים אין לאדם שום התלהבות בהתפילה, וצריכים לעשות לעצמו ההתלהבות וחמימות ולב בווער להתפילה**. כמו למשל שנמצא לפעמים שהאדם עושה לעצמו רוגז עד שבא בכעס ונתרגז, כמו שאומרים העולם בלשון אשכנז **'ער שניצט זיך איין רוגז'**. כמו כן ממש בקדושה בעניין התפלה צריכים לפעמים לעשות לעצמו רוגז ויעשה לו חמימות ותבערת הלב בדיבורי התפלה... ועל ידי זה יבוא אחר כך באמת להתלהבות וחמימות הלב בהתפלה, ויזכה שיבער לבו להשם יתברך, ויתפלה בהתלהבות גדולה.

וכן בענין השמחה... שאינו יכול בשום אופן לשמח עצמו, אז עצתו שיעשה עצמו כאלו הוא שמח, ואף על פי שבתחילה עדיין אין השמחה באמת בלב, אף על פי כן על ידי שעושה עצמו כאלו הוא שמח, על ידי זה יזכה אחר כך באמת לשמחה. ועצה זאת היא עצה גדולה מאוד גם בכל הדברים שבקדושה. שבתחילה צריכין לעשות עצמו כאילו הוא להוט אחר אותו הדבר שבקדושה, ואחר כך זוכין באמת לזה. והבן מאד". כשאנו קוראים השבוע את הפסוק בתורה: **'כל דבר אשר יבא עשיתו באש וטהר'** – נתחבר לאותו אש שטור, אש של מצוות ומעשים טובים, ובכך נעביר את האש זרה, החמימות והתאוות רעות, בהכניסנו אש זו - לאש קודש.

הגיע פעם החפץ חיים לעיר לידא. וכשהתאספו בני העיר לשמוע את דבריו, סיפר להם עובדה זו:

פעם נכנסתי בעיר מגורי 'אדין' למקוה, והמים היו קרים. שאלתי את בעל בית המרחץ: מדוע המים כל כך קרים? והוא ענה לי: רבי, בנאמנות, את כל המים שהיו ב'דוד החם' שפכתי למקוה.

ניגשתי אל ה'דוד החם' ומיששתי אותו ונוכחתי לדעת שהדוד של המים החמים הוא פושר. עתה הבנתי מדוע המים הפושרים ששפכו ממנו לתוך המקוה לא הצליחו לחמם את מי המקוה הקרים. - מים פושרים אין בכוחם לחמם מים קרים. והסברתי לו: שכדי לחמם את מי המקוה הקרים, צריך שהמים ששופכים מהדוד החם יהיו רותחים או חמים מאוד, רק באופן זה יתחממו המים הקרים. המשיל זאת החפץ חיים; כש'עצ צרה ליעקב', ורבים מבני ישראל אינם דבקים בתורה, הם שרויים בקור וקיפאון מתורה ומצוות, והדרך לקרובם הוא לחמם את ליבם בחימה של היהדות. ובאיזה דרך נצליח בכך? רק כאשר גם אנו נהיה חמים ולוהטים באש קודש, כאשר נכניס חמימות והתלהבות בעבודתנו, נוכל להעביר חום זה גם לאחרים. אם נהיה פושרים, כאותו דוד מים שעמד במקוה בראדין, לא נוכל לחמם כלל וכלל את ליבם הקפוא והאדיש של אלו אשר נצרכים להיכנס לגבולי הקדושה גם הם.

כן, בחמימות ובהתלהבות הלב, אנו מלהיבים את הרחוקים ואת הקרובים לנו, את בני ביתנו, בנינו, וכל הקשורים וכרוכים אלינו.

הברכות הגנוזים באור הפנים

אך לא רק לאחרים, אלא עוד יותר לנו, לעצמינו, משפיע האש קודש – החמימות וההתלהבות לדבר מצוה ולכל דבר שבקדושה.

בזה שהאדם מתלהב בתבערת הלב להשם יתברך, בכוח הזה נטהר הלב (ליקוטי מוהר"ן קנ"ו). ובהמשך: **"כי נגד שנתלהב ונבער לעבירה או לתאוה רעה, חס ושלוש, שמה נטמא לבו, נגד זה צריך שיתלהב ויבער לבו להשם יתברך**. ועל ידי זה יטהר לבו, כמו שכתוב [בפרשייתנו] (במדבר ל"א): **"כל אשר יבא באש תעבירו באש"**. ובביאור שם: **"כי על ידי חמימות הלב, על ידי זה מגרש רוח הטומאה**. כי טבע האש שמגרש האוויר, כמו שנתברר לחכמי היסודות, כי זהו סיבת מה שיריה הקני שריפה על ידי שמדליקין מה שזורין למעלה (דהינו הפילור - חומר נפץ). כי על ידי כוח האש, בורח האוויר, והאוויר דוחה את הדברים שמלאו בהם את הקני שרפה, ועוד נתברר בחוש מכמה דברים. והכלל, שהאש מגרש האוויר, על כן החמימות שבלב שבווער להשם יתברך, מגרש הרוחות שהם אויר, הינו שמגרש את רוח הטומאה, ועל ידי זה נטהר לבו".

להפוך את האש לקדושה

הבה ונתבונן על מעלת אותה חמימות והתלהבות של קדושה, שכוחה לכבות אש התאוה, אשר זרה, בתמצית דברי מוהר"ת המרוויח מחייתם את הנפש, בליקוטי הלכות (הלכות י"ן נסך ג א): **כשמגבירים כנגד האדם הגבורות והדינים להתגרות באדם ולהפילו ח"ו, יש להפוך את אותה חמימות ורתיחת הדמים אל הקדושה, שיעשה המצווה והדבר שבקדושה בחמימות הלב ובהתלהבות גדולה**. וזה עיקר שלמות המצווה והעבודה. ולא לעשותה כמצות אנשים מלומדה.

